

3. MUNKACSOPORT

Bertalan Laura – Grosz András – Komornoki Mihály – Ormos Judit

1. esettanulmány

Zalaegerszeg Búslakpusztai Regionális Hulladéklerakó

A projekt keretében egy helyi és regionális feladatokat ellátó, műszaki védelemmel rendelkező kommunális hulladéklerakó kialakítására került sor, amely által lehetővé válik a meglévő hulladéklerakó rekultivációja, a környezeti károk felszámolása, továbbá megteremtődik az alapja a térség fejlődésének egyik feltételét jelentő hulladékgazdálkodási infrastruktúra további kiépítésének megcélózva a szelektív hulladékgyűjtés 2006 évi bevezetését. Az új lerakó előkészítésként szolgál a további hulladékgazdálkodási fejlesztésekhez.

A projekt előtörténete

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Zalaegerszeg-Búslakpuszta területén a negyven éve műszaki védelem nélkül üzemelő, jelentős környezeti kockázatot jelentő hulladékdepónia nyugati határa mentén a korszerűtlen lerakó helyett, a hazai és az EU jelenleg hatályos előírásainak megfelelő hulladéktároló tér megvalósítását határozta el. A regionális hulladéklerakó bővítésére azért volt szükség, mert az üzemelő telep nem elégítette ki a korszerű technológiai, közegészségügyi és környezetvédelmi követelményeket, a szilárd települési hulladék megfelelő elhelyezésére és ártalmatlanítására nem volt alkalmas. A depó területén az 1960-as években homokbánya üzemelt. Később a bányagödörökben történt a hulladék műszaki védelem nélküli lerakása. Az új kialakítású hulladéklerakó hely kijelölését közel évtizedes beruházás-előkészítő munka és több tanulmány alapozta meg, mely során számos felmerülő helyszínt vizsgáltak meg. A mérlegelés egyértelművé tette, hogy a legelőnyösebb megoldás a kiválasztott régi lerakó melletti helyszín, mert így lehetővé válik a jelentős környezeti kockázatot jelentő működő lerakó leállítása és rekultivációja.

Phare-pályázat

1995-ben Zala Megye Önkormányzata a hulladéklerakó mellett még három jelentős költségvetésű projekt megpályázására tett javaslatot, melyeknek keretében Zalaegerszegen megvalósult volna a 74-es főút elkerülő szakasza, egy szennyvíz telep valamint egy veszélyes hulladékégető. Ez utóbbi azonban az önkormányzat ellenállása miatt nem jöhetett létre. A lakossági támogatás megszerzése után Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése Zalaegerszeg-Búslakpusztán létesítendő hulladékdepónia PHARE-CBC program pályázatáról 1996. július 10-i ülésén döntött, továbbá hozzájárult a létesítéssel kapcsolatos engedélyezési és kiviteli tervek megrendeléséhez. Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata megbízásából a hulladéklerakó pályázatát a TECHNOPLUS Kft. készítette el. A projekt Európai Unió támogatására az 1996-ban benyújtott pályázat alapján az Osztrák-Magyar határon átnyúló PHARE CBC program keretében kerülhetett sor. A regionális hulladéklerakó kiviteli tervei 1997. évben elkészültek, hasonlóan a PHARE szigorú előírásainak megfelelő

versenytárgyalási dokumentációjához. Azonban a tenderdokumentáció bírálata, jóváhagyása, a PHARE Program megvalósításával együtt jelentős mértékben elhúzódott. Időközben a tenderdokumentáción is változtatásokat kellett végrehajtani, a PHARE szabályok változásából adódóan. Az előzetes szakértői egyeztetések után a végleges tenderdokumentáció 1999. februárban került az EU Delegációhoz jóváhagyásra, ami 1999 júliusára történt meg. A szabályszerűen lebonyolított versenytárgyalás 1999. szeptember 18-án lezárult. A tender eljárásról készült jelentést csak 2000. január 27-én hagyta jóvá az Európai Unió Delegációja, amely alapján lehetővé vált a támogatási szerződés megkötése a PHARE és a kedvezményezett Önkormányzat között. A kibővített hulladéklerakó tér 2001. szeptemberétől használható, az üzemeltető a Zalaegerszeg Megyei Jogú Város 100%-os tulajdonában lévő Zala-Depó Kft.

A beruházáshoz az Európai Unió az 1996-os Osztrák-Magyar PHARE-CBC Program keretén belül 1.125.000 EUR, azaz aktuális árfolyamon számolva hozzávetőlegesen 300 millió Ft vissza nem térítendő támogatással segítette a beruházás megvalósítását. A projekt megvalósításához szükséges további források biztosítása érdekében az önkormányzat még KKA (Központi Környezetvédelmi Alap) pályázatot nyújtott be, melynek alapján 100 millió Ft KAC támogatásban részesült a környezetvédelmi célú beruházás. Az önkormányzat a beruházás megfelelő műszaki színvonalon történő megvalósításának érdekében, a forrás biztosítására 1999. évben BM céltámogatásra pályázatot nyújtott be. A pályázatot kedvezően bírálta el a minisztérium, ami további 170 millió Ft forrást jelentett. A Zala Megyei Területfejlesztő Tanács minimális összeggel (8-10 millió Ft) járult hozzá a projekt megvalósításához. Az önerő a beruházás összes költségének 20%-t fedezte.

A hulladéktároló jellemzői

A regionális hulladéklerakó telep 3 hektárnyi területen létesült, a jelenleg hatályos előírásoknak megfelelő műszaki védelemmel rendelkezik (felszíni- és talajvízvédelem, csurgalékvízgyűjtés, és ártalmatlanítás, stb.). A depónia kapacitása a már korábban kialakított hulladéklerakó térrel együtt 600.000 m³, amelyből az újonnan kiépített rész 408.000m³ hulladék befogadására képes. 2004. decemberében az új hulladéklerakó terület egynegyede (113.000 m³) megtelt, a telítettség jelenleg eléri a telep befogadóképességének egyharmadát, így a depónia előreláthatólag 8-9 év múlva teljes mértékben megtelik. A telep 2002. évben 32.300 t, 2003. évben 49.000 t hulladékot fogadott, emellett 2002-ben 4700 t, 2003-ban 5600 t építési-bontási törmelék fogadásával részben a takaróanyagot is biztosították. A bővítéssel Zalaegerszeg (70.000 fő) és 30-35 település (50-80.000 fő), összesen mintegy 120.000-150.000 lakosának hulladék elhelyezési problémája oldódott meg. A regionális hulladéklerakó megvalósítása megbízható módon, alacsony költséggel biztosítja a megyeszékhely és vonzáskörzete (20-25 km) területén lakosságnál keletkező nem veszélyes hulladékok ártalmatlanítását. A zalai lakosok évente két alkalommal ingyen helyezhetnek el 1-1 m³ hulladékot, ezen felül azonban 1 kg kommunális hulladék lerakásának ára bruttó 12.3 Ft. A búsلاكpusztai hulladéktároló 7-8 foglalkoztatottal működik.

Határ menti kapcsolatok

A búsلاكpusztai hulladéklerakó bővítése nagyrészt Phare CBC támogatásból valósult meg, így szükséges feltétel volt a határon átnyúló hatás biztosítása. Ez azonban a hulladéklerakó esetében meglehetősen nehezen értelmezhető, megfogható. Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatánál úgy értesültünk, hogy a projekt keretében az osztrák partnerekkel konkrét együttműködés nem történt. Az osztrák fél a névleges jelenléten túl elsősorban a hulladékgazdálkodási eljárások, megoldások átültetésében játszott fontosabb szerepet,

amelyek megjelentek a széleskörű külföldi tapasztalatokkal rendelkező Geohidroterv Kft. terveiben. Közvetlen határon átnyúló hatások nem jelentkeznek a regionális hulladéktároló bővítése kapcsán. A másodlagos, közvetett hatások közt említhetők azonban a korszerű hulladéklerakási megoldások következtében kialakuló környezetvédelmi, energiatakarékosági és gazdaságossági előnyök, amelyek áttételesen a térségbe irányuló turizmusra és a gazdasági aktivitásra pozitív hatással bírnak.

További fejlesztések

A 2002-ben 125 millió, 2003-ban 130 millió forint körül realizálható árbevétel biztosítja a további fejlesztés bázisát is. A további fejlesztések érdekében Zalaegerszeg 304 településsel közösen Regionális Hulladékgazdálkodási Programra nyújtott be pályázatot az ISPA program keretében, melyet több mint 8 milliárd Ft értékben elnyert. A 70 százalékban uniós, 20 százalékban hazai támogatással zajló program keretében a szelektív hulladékgyűjtés feltételeit teremtik meg 282 településen, valamint korszerű lerakókat, válogatókat, átrakókat és komposztálóműveket létesítenek. Zalában Zalabéren, Zalaegerszegen és Nagykanizsán építenek hulladéklerakó központokat, amelyek a régióban keletkező hulladék mintegy felét fogadják, a másik felét pedig a tervek szerint újrahasznosítják. A beruházás folyamatban van, így lehetővé válik, hogy az eredeti célkitűzésnek megfelelően a korszerű búsakpusztai hulladéklerakó alapja legyen egy 2006-ig megvalósuló szelektív hulladékgyűjtő-kezelő rendszernek, amelynek keretében megtörténik a város és a térség hulladékgyűjtő infrastruktúrával történő ellátása, amely a búsakpusztai telepen egy válogató komposztáló rendszert, illetve biogázhasznosító üzemet jelent. A további fejlesztési tervek között szerepel az is, hogy mivel megtelítődése során az új depónia a korábban használt hulladéklerakó térrel azonos szintre kerül, így a már bezárt régi lerakó rekultivációja és a környezeti mentesítés befejezése után a két rész egybeépíthető, közösen üzemeltethető.

Területfejlesztő hatások

A hulladékdepó bővítésének legjelentősebb hatása, hogy lehetővé tette a régió hulladék elhelyezéssel kapcsolatos problémájának távlati, 20 évre szóló rendezését. A hulladéklerakó azonban nemcsak hulladékgazdálkodási szempontból volt szükséges, hanem vízminőségvédelmi célokat is szolgált azzal, hogy a helytelen lerakásból adódó potenciális veszélyeztetés, talaj- talajvízszennyezés megszüntethető volt. Az új lerakón alkalmazható lerakási technológia rendszeres takarás, tömörítés jelentős mértékben csökkentette a levegőszennyezettség mértékét is. Figyelembe véve, hogy a térség hulladékgazdálkodása megfelel a legszigorúbb európai környezetvédelmi normáknak is, a hulladéklerakó bővítése másodlagos hatásként a térség turisztikai és gazdasági lehetőségeinek kihasználását, ipartelepítési és fejlesztési terveinek megvalósítását is segíti.

Problémák, nehézségek

A PHARE CBC pályázat megnyerése illetve végrehajtása között eltelt idő alatt jogszabályok illetve szabványok változtak, engedélyek jártak le. Az Európai Unió belüli átszervezések miatt a tenderkiírás másfél évig késett, ebből adódóan a tenderdokumentáción is változtatni kellett. Az 1996 évi pályázatban feltüntetett árak a kivitelezési folyamat idejére (2001) jelentős mértékben megnövekedtek az árfolyamváltozások miatt. A Forint leértékelése miatt a kivitelezési költség a tervezett 320 millió Ft helyett 650 millió Ft összköltségben realizálódott.

A kibővített hulladéklerakó kezdeti működése során az erős szaghatás is kisebb problémát jelentett, ez azonban nem érintette hátrányosan a lakosságot, mivel a telep 200 méteres körzetében lakóépület nem található. A kellemetlen szaghatás a lerakó feltöltődésével párhuzamosan csökkent.

2. esettanulmány

74-es főút elkerülő szakasz, Zalaegerszeg

A projekt előtörténete

Az elkerülő utak legfontosabb funkciója az elkerült város belső forgalmának radikális csökkentése, a tranzitforgalom alóli mentesítése, biztonságos és korszerű közlekedési infrastruktúra kiépítése. Zalaegerszegen már az 1970-es években megfogalmazódott a várost érintő főútvonalak elkerülő szakaszainak megépítése, mely a 74-es főút déli szakaszának megépítésével meg is kezdődött. 1977-ben átadásra került egy 10 km-es szakasz, azonban ezt követően majd két évtizeden keresztül nem került sor a munkálatok folytatására. Ennek oka az északi szakaszon építendő elkerülő úthoz kapcsolódó hidakra és egyéb objektumokra visszavezethető óriási költségek.

A 74-es főút északi szakasza megépítésének elmaradása következtében – mely tulajdonképpen a Zala-völgyet keresztező szakaszt jelenti – továbbra is terhelte maradt a városközpont, a tranzit forgalom továbbra is a város központjának közlekedését terhelte. Ez a forgalom a város központjában 17-18 ezer egység forgalmat generált napi szinten, ami már-már elviselhetetlenné tette az ottani életet és megbénította a város központjában szükséges egyéb fejlesztések megvalósulását.

A projekt megvalósítására a Zala Megyei Önkormányzat tett először javaslatot, amikor 1995-ben először felmerült a Phare CBC program adta lehetőség, és három másik projektötlet társaságában (regionális hulladéklerakó, veszélyeshulladék égető, szennyvíztisztító) javaslatot tett, mint lehetséges beruházás.

A Phare CBC projekt

A pozitív visszajelzést követően a megyei kezdeményezést átvette a Zalaegerszeg Város Önkormányzata, aki 1996-ban pályázatot adott be a megvalósítás előkészítésére, a szükséges tervezési feladatok elvégzésére és közmű kiváltásra. 1997-ben a projekt megvalósítását átvette a Zala megyei Közútkezelő Kht. és sikeres pályázatot nyújtott be a Phare CBC kiírásra a beruházás kivitelezési munkálatainak támogatására. A megvalósítás után a Zala megyei Közútkezelő Kht. lett a beruházás műszaki feladatokért felelős vezetője, míg a kedvezményezett és a beruházó a budapesti székhelyű Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság (UKIG). Az alapkölvetételre 2000 márciusában került sor, másfél évvel később pedig, 2001 októberében már átadásra is került a forgalom számára.

A megvalósítás finanszírozója a Phare CBC programon keresztül a FVM-VÁTI Területfejlesztési Igazgatóság, valamint a Zalaegerszeg Város Önkormányzata. A beruházás összesen 2.000 millió Ft-ba került, melyből 900 millió Ft-ot tett ki a Phare támogatás összege. Ehhez kapcsolódóan a szükséges közmű kiváltásokat, melyek még 1999-ben az építési munkák megkezdése előtt megtörténtek az UKIG finanszírozta. Az előkészítési munkálatok 60-70 millió Ft-ba kerültek. A beruházáshoz szükséges földterületeket az önkormányzat ingyen bocsátotta rendelkezésre, ezek értéke akár 100-200 millió Ft is lehetett volna.

Ugyancsak eléri a 100 millió Ft-os értéket az a föld mennyiség, amelyet az építkezések során ugyancsak az önkormányzat adott át.

A megvalósítás a nagyon jó előkészítésnek köszönhetően rendkívül gyors volt, a kivitelezési pályázat után azonnal megindulhatott a beruházás. Az, bár a közbeszerzés intézménye még nem létezett, valamilyen szempontból mégis hasonló, igaz más típusú, az EU-s előírásoknak megfelelő pályáztatás alapján történt. A forintárfolyam kockázata nem befolyásolta a pénzügyi elszámolást, ugyanis az árfolyam-kockázati tényezőt már a kivitelezőnek meg kellett adni és az a szerződésben is rögzítésre került. A mérnöki költségkalkuláció rendkívül pontosnak bizonyult, nem volt lényeges eltérés.

A nyomvonal megrajzolásának kérdésében nem volt tapasztalható semmilyen lakossági ellenállás, hisz az lakott területeket nem érint, ugyanakkor a környezetvédelmi szempontokat kiemelten kellett kezelni, hiszen az elkerülő főút egy addig érintetlen parkerdőn halad keresztül. Ennek érdekében több alkalommal került sor környezetvédelmi szakemberekkel egyeztetésre. Nehézség talán még az önrész vállalásával kapcsolatban merült fel a megvalósítás, illetve inkább az előkészítés során, de hosszas tárgyalás során sikerül elérni, hogy a már említett UKIG fogadja be a projektet és biztosítsa a saját részt.

A beruházás eredményei

A beruházás legfontosabb eredményei számokban. Elkészült összesen 3,5 km 2x1 sávós forgalmi út. A meglévő úthálózattal három új körforgalmi csomópont biztosítja a kapcsolatot. Összesen négy híd került megépítésre, ezek közül a Zala-völgyében egy közúti és egy ártéri híd, valamint a Szlovénia irányába haladó vasútvonal felett egy vasúti híd, illetve számos egyéb a gyalogos, kerékpáros forgalomhoz, valamint az állatok mozgásához kapcsolódó objektumok. Emellett meg kell még említeni a szükséges mederkorrekciót és a közműkiváltást.

A beruházás eredményekét érezhetően csökkent a városon áthaladó forgalom. Ezt egyértelműen jelzi, hogy az elkerülő útszakasz átadását követően a szakaszra helyezett forgalomszámláló adatai alapján 2005 májusában már megközelíti a napi forgalom a 10.000 egységet. Ennek következtében a városközpont forgalmi terhelése, valamint a légszennyezés mértéke, a zaj- és rezgésterhelés jelentősen csökkent, lehetőség nyílik olyan városfejlesztési elképzelések megvalósítására, amelyeket eddig a tranzitforgalom korlátozott (pl. sétálóutca nyitása). Eredménynek tekinthető, hogy jelentősen nőtt a forgalom biztonsága is azaz összességében mindenképpen javult a városlakók komfortérzete.

Különösen jelentős a 74-es főút elkerülő szakaszának hatása a hozzá szorosan kapcsolódó, és megvalósulásával lehetővé váló másik beruházás, a 76-os főút elkerülő szakaszának megépítést követően, mely segítségével a két elkerülő út már teljes mértékben a városon kívülre tereli a tranzit forgalmat. A 74-es főút elkerülő szakaszának átadását követően lehetőség nyílt további beruházások megvalósítására. A már említett 76-os elkerülő út mellett ilyen volt Pózva elkerülő szakasz is. A további megvalósult közúti beruházások mellett a projekt eredményeként természetesen felértékelődtek az elkerülő szakaszok menti területek. Bár a 74-es elkerülő út mentén ez nem jellemző, hisz az nagyrészt a Zala-völgyben (ártéren) és egy parkerdőn keresztül halad, azonban a hozzá kapcsolódó és 2002-2004-ben megvalósuló már említett 76-os elkerülő út mentén már számos új ipari- és kereskedelmi hasznosítású terület került kijelölésre. Ugyancsak léteznek tervek ezen útszakaszok mentén új lakóparkok létesítésére. Ezen beruházások érdekében természetesen már megtörtént az általános és részletes tervek módosítása. Összefoglalva elmondható, hogy az elkerülő út igen széleskörű hatásrendszeren keresztül jelentős mértékű területfejlesztési és gazdaságfejlesztési hatással rendelkezik.

Partnerség – határon átnyúló hatás

A 74-es elkerülő szakasz megvalósítására beadott pályázatban ausztriai partner nem került megnevezésre. Az 1990-es éveken még kevésbé játszott fontos szerepet a Phare CBC projektek elbírálásakor a határ menti hatás, illetve osztrák partnerek bevonása a megvalósítása kevésbé játszott fontos szerepet, mint 2000-et követően. A cél inkább ebben az időszakban az volt, hogy olyan sikeres, eredményesen megvalósítható projektek kerüljenek kiválasztásra, amelyek jelentős területfejlesztési és gazdaságfejlesztési hatásokkal járnak, még ha külön-külön is, határon átnyúló hatások hiányával is. 2000-et követően azonban már sokkal jobban figyeltek a határon átnyúló közvetlen hatásokra és az ausztriai partnerek bevonására. Valószínűleg – a más prioritások megjelenése mellett – ennek is köszönhető, hogy a már említett 76-os elkerülő szakasz megvalósítására ugyancsak beadott pályázat sikertelen volt (2002-2004 között végül is a Széchenyi + program keretében központi támogatásból valósult meg összesen 5.000 M Ft-os költséggel). Erre az időszakra jellemző volt még, hogy a pályázati viszonyok nem voltak annyira precízek mint ma. Az indulás stádiumára jellemző, hogy nem léteztek még kitalált és bejáratott formulák.

Amellett, hogy az elkerülő szakasz nem rendelkezett ausztriai partnerrel, az osztrák fél, nem is igen támogatta a projekt megvalósítását. Bizonyos fokú tartózkodás, bizalmatlanság és irigységgel kevert félelem jellemezte az osztrák felet a magyarországi fejlesztésekkel kapcsolatban. Kifejezetten negatívan figyelték az elkerülő út megvalósítását azzal a félig titkolt indokkal, hogy az nagymértékben elősegíti a Balaton megközelíthetőségét és turisztikai központtá válását, ami való versenyhelyzetet teremt az osztrák fél számára. Az osztrákok hozzáállásában egyértelműen kitapintható egyfajta féltékenység, amit a magyarországi folyamatok és projektek megvalósítása iránt mutatnak. Ez legtöbbször inkább a különböző anyagok határidőre történő átadásában, elkészítésében érezhető, míg szemtől-szembe nem érezhető. Egészen más a helyzet a szlovénnel, akikkel rendkívül jó az együttműködési kapcsolatok terén szerzett tapasztalat.

Ettől függetlenül, habár közvetlen határon átnyúló hatást nem igazán lehet felfedezni a beruházással kapcsolatban, azért jelentős közvetett hatásként értékelhető – különösen a további elkerülő szakaszok megvalósítását követően – a nemzetközi tranzit forgalom lebonyolító szerepe, és annak folyamatos bővülése. Ebből a szempontból nagyon fontos egy korszerű technikai paraméterekkel jellemezhető, gyors és biztonságos tranzitközlekedést lehetővé tevő infrastruktúra kiépülése.

Fenntarthatóság, jövőbeli projektek

A Phare támogatásból megvalósított elkerülő úthoz, valamint az általa is generált forgalom eredményeként közvetve számos további fejlesztés hozható összefüggésbe, amelyek egy része ugyancsak nemzetközi forrásból kerülhet megvalósításra. A közlekedési infrastruktúra fejlesztések esetében különösen jellemző, hogy egy-egy fejlesztéshez nagyon jól lehet kapcsolni további fejlesztéseket. A legtöbb pályázati kiírás is kiemelt hangsúlyt helyez azokra a projektekre, amelyek kapcsolódnak már megkezdett, vagy befejezett pályázatokhoz, illetve amelyek képesek új projekteket indukálni. A legfontosabb jövőbeli projektek és már beadott pályázatok a következők:

- Bagod (76. sz. főút) és Zalalövő (86. sz. főút) között új nyomvonalon vezetett közúti összeköttetés lehetőségét vizsgáló helybiztosítási tanulmány (Phare CBC Magyar-Szlovén Közös Kisprojekt Alap, költség 12,5 millió Ft)
- Hetés tájegység alsórendű úthálózatának felújítási, újabb közúti átkelési lehetőségek engedélyezési tervei (Szlovén-Magyar-Horvát Interreg IIIA, költség 50 millió Ft)

- Murakeresztúr-Letenye összekötő út felújításának terve (Szlovén-Magyar-Horvát Interreg IIIA, költség 13 millió Ft)
- 76. sz. főút Bagodot és Hagyárosböröndöt elkerülő út tanulmánytervének készítése (Magyar-Osztrák Interreg IIIA, költség 13 millió Ft)
- 7328. j. Sümeg-Zalaegerszeg összekötő út felújítása Szalapa térségében (ROP – ERDF, költségvetés 156 millió Ft)
- Zala megyében a 61., 74., 76., és 86. sz. főutak megerősítése közel 100 km hosszon (KIOP – ERDF)

3. esettanulmány

Sallafürdő Egészségközpont, Zalalövő

Salla fürdő előtörténete

Zalalövő a Zala folyó völgyében a 86-os számú út mellett fekszik. A 2001-ben városi rangra emelt település lakosainak száma jelenleg 3350 fő. A Göcsej és az Őrség határán fekvő átkelőhely az ősidők óta lakott terület, már a bronzkorban kereskedelmi útvonallal rendelkezett, amely később Borostyánútként a Római Birodalom úthálózatának egyik útőterévé vált. A város egy egyedülálló termálkomplexum kialakításának megvalósítását előkészítő projektre pályázott sikeresen a PHARE CBC kisprojekt alapjára. A fürdő minden elemében az ókori Rómát fogja idézni.

Sallafürdő ötletgazdája Dr. Jakab Béla az AQUAPROFIT Műszaki, Tanácsadási és Befektetési Rt. vezetője volt. Salla-nak hívták a Borostyán út mellett fekvő települést a római korban. A termálfürdő megépítésének célja, hogy olyan üdülőközpontot és lakóparkot hozzanak létre, amely széles körben kielégíti a belföldi és külföldi turisták igényeit. A termálvizet már a 60-as évek után felszínre hozták, amit a jövőben az idegenforgalom terén kívánnak hasznosítani. 1992 -1996 között a Zalalövői termál kutat átadták az önkormányzatnak, majd 2001 februárjában apportálta a Zalaquelle Kft.

A tervezők olyan 4 csillagos szálloda-fürdő komplexumot álmodtak meg, amely a Római Birodalom mintájára épülne. A szállodán belül kialakításra kerül 185 szállodai szoba, terápiás központ, termálfürdő együttes, konferenciatermek, vendéglátó-ipari üzletek és szórakozóhelyek.

A tervek szerint a megközelíthetőség Győr- Szombathely ill. a Szlovén határátkelőhely felől a 86-os útról, Rédics, Körmend felől a 8-as főútról közelíthető meg. A kisrepülőgépek fogadását biztosítja az Andrásidán ill. Szombathelyen található repülőtér. A folyamatos bővítések és fejlesztések során a cél az, hogy kialakítsanak egy önálló városrészt, ami Zalalövőtől 4 km-re helyezkedik el, de közigazgatásilag a városhoz tartozik.

Phare CBC program

A Sallafürdő Egészségközpont megvalósítására 2001-ben nyújtották be a pályázatot, a Phare Kisprojekt Alapjára, amelynek sikerességéről 2002-ben kaptak értesítést. A Phare program csak a tervezés költségeit fedezte, a megvalósításhoz mindezidáig nem állt rendelkezésre a megfelelő forrás.

Tehát a Phare program a fürdő projekt megvalósításának előkészítéséhez tudott nagymértékben hozzájárulni azzal, hogy lehetővé tette e grandiózus tervekhez kapcsolódó konkrét fejlesztési dokumentumok elkészítését, úgy mint a projekt marketing tervének, megvalósítási tanulmányának, üzleti tervének és fejlesztési koncepciójának a kidolgozását, illetve elkészítését.

A projekt költségeiből 10% önrészt vállaltak, 35%-ot önkormányzati hozzájárulásból, a maradék 55%-ot EU forrásból szerzik meg. 90%-ot, azaz 259.040 EUR-t EU forrásból kaptak, 10%-ot 28.800 EUR-t önrészből álltak. A beruházás során a fürdő és a szálloda várható költsége összesen 7,5–8 Mrd Ft lesz, az egész beruházási költség pedig 45 Mrd Ft körüli összegre rúg majd.

A Phare CBC program során problémák merültek fel. Az EU-ban nem ismerik a Nyugat – dunántúli régiót, és olyan kritériumokat állítottak fel, amit nagyon nehezen lehet teljesíteni. A másik fő akadályt az idő problémájában találták. Az állandó papírmunka és várakozások miatt nem valósul meg a folyamatos munka.

Működés jellemzői

Az elképzelések szerint Zalalövőben olyan római világot valósítanak meg, ami önálló városrészként funkcionálna és önálló városközponttal rendelkezne. Létrehozzák a „Thermae Salla”-t gyógyfürdőt, a „Thermal Hotel Salla” termálszállodát és a „Senatus”-t, ami 4 csillagos szálloda, továbbá konferenciatermeket és wellness szállodákat hoznak létre. A „római város” része lesz a „Castrum” apartmantelep, és a „Villae Patriciorum” magánüdülőtelep.

Jövőbeli fejlesztések

A Sallafürdő további fejlesztési terve 3 fázisból áll.

- Az első fázisban megépülő komplexumban (32000 m²) kialakítanak élményfürdőket, fitness és wellness szolgáltatásokat, gyógyszállodákat és vendéglátó ipari egységeket.
- A második fázisban szerepel a Corzo és a Forum kialakítása.
- A harmadik fázisban 8 db társasház, 11 db üdülőépület, 2 db fogadóház és kétszintes bevásárlóközpont felépítése a cél.

Ahhoz, hogy önálló városrészé váljon, gondoskodni kell a közutak kiépítéséről, ezeket kapcsolni kell a fő közlekedési útvonalakhoz, ill. különböző funkcionális utakat, tereket kell létrehozni. Amennyiben ezek az utak megvalósulnak, megközelíthetőbbé teszi Zalalövőt, és ez turisztikai szempontból elengedhetetlen fontosságú. Ezen túl pedig olyan forgalmat biztosít vonzáskörzetének, amely fejlődésre készíteti őket, s nem utolsó sorban profitot jelent. A határközeliség nagy előny a város számára, hiszen az úthálózat fejlődésével könnyebben eljuthatnak a külföldi turisták is Sallafürdőbe. Fontos lenne a megfelelő partnerkapcsolat kiépítése, mert a közelben levő Naturparkkal való kooperáció nagyobb profitot biztosítana, ill. növelné a turisták számát is.

Területfejlesztő hatások

A Sallafürdő elsődleges célja az idegenforgalom felvirágoztatása, és a belső turizmus részarányának növelése. Az új elkerülőutak építésének hatására fejlődik az infrastruktúra, és bővül az úthálózat. A fürdő megvalósulása csökkentené a munkanélküliek számát, hiszen a az új munkahelyek számának becsült értéke jelenleg 160-170 fő, az várhatóan alkalmazott személyek száma 1000 fő körüli.

Problémát jelent a szakképzett munkaerő hiánya, de ezt továbbképzésekkel és OKJ-s képzésekkel ellensúlyoznák. A fürdő felépítésének hatására előfordulhat, hogy kiépítik ezen az útvonalon is a kerékpárutakat, így e kedvelt sportnak is hódolhatnak az emberek.

Határmenti kapcsolatok

A határon átnyúló kapcsolat a projektet támogató két osztrák partner révén valósult meg. Ők a következők:

- Raab Naturpark
- Beindorf Metall- und Baderban (Beindorf)

Összességében azonban azt mondhatjuk, hogy reális hatása nem volt a határmentiségnek, és a jövőben sem terveznek hasonló kooperációt.

4.esettanulmány

Zalai Falvakért Egyesület Vidékfejlesztés és falumegújítás határon innen és túl

Az Egyesületről

A Zalai Falvakért Egyesület kiemelten közhasznú egyesület, legfontosabb célja, hogy képviselje Zala megye kistelepüléseinek, de különösen az ott élők érdekeit, hozzájáruljon a falvak fejlődéséhez. Az egyesület Zala megye egyik legaktívabb civil szervezete, 1990-es alakulása óta jelentősen hozzájárult a helyi szintű kezdeményezések és az összefogás ösztönzéséhez.

Az egyesület hitvallása a falvak fejlődését elősegítő lehetőségek felkutatása valamint az olyan új innovatív ötletek megtalálása, amely a megye más, hasonló problémákkal küszködő kistelepülése esetén is megoldásul szolgálhat.

Az egyesület legfőbb céljai:

- esélyegyenlőség biztosítása a kislelakosoknak, civil közösségeinek helyzetbe hozásával,
- foglalkoztatási és szociális feszültségek csökkentése,
- fiatalok elvándorlásának csökkentése,
- a vidéki helyi közösségek erősítése,
- képzés, oktatás, a vidéki aktív népesség informálása.

Az egyesületnek jelenleg 290 tagja van, melyből 140 települési önkormányzat, 25 jogi személy és 116 magánszemély. A tagok által fizetett tagdíj nem jelentős, így az egyesület működésének elengedhetetlen feltétele a folyamatos pályázati tevékenység. Az egyesület székhelye Zalaegerszeg, de tevékenysége lefedi az egész megyét.

A projektek bemutatása

A Zalai Falvak Egyesületnél két egymásra épülő projektet ismerhettünk meg, melyek a Phare CBC Kisprojekt Alap támogatásával valósultak meg. Mivel a projektek szinte teljesen megegyezően folytak le, így az esettanulmányban a két projekt párhuzamosan kerül bemutatásra.

A projekt előtörténete

Mivel az egyesület a pályázati tevékenység révén tartja fel magát, olyan projekteket valósítanak meg, amelyek további pályázattal bővíthetők, kiegészíthetők. A projekt alap gondolata, hogy érdemes lenne összegyűjteni a megyében már sikeresen megvalósult projekteket, és azokat megismertetni a kistelepülések polgármestereinek, a kistérségi menedzsereknek. Mivel Zala megye három országgal határos, ideális lehetőség a határon átnyúló pályázati lehetőségek kihasználása.

A szomszédos Dél-Burgenland hasonló sajátosságokkal rendelkezik, valamint problémái is hasonló jellegűek, így az ott már bevált, sikeres mintákat a megyében nagy hasznossággal lehetne alkalmazni.

Az első pályázat a 2000-es Magyarország-Ausztria PHARE CBC Kisprojekt Alap támogatásával valósult meg, a projekt címe: „Vidékfejlesztés és falumegújítás a határon innen és túl”, melynek célja a Zala megye és Burgenland legsikeresebb projektjeinek felkutatása, a helyi szereplők és a kistelepülések közötti együttműködés fejlesztése. A program keretében zalai falvak vezetőinek, civil szervezeteknek és kistérségi menedzsereknek tematikus képzés, tanulmányutak és egy konferencia került megrendezésre. A képzések minden alkalommal más helyszínen valósultak meg, az adott témában jártas gyakorlati szakértő előadását követően közös beszélgetések zajlottak. A legfontosabb témák érintették a kistelepülések speciális problémáit, mint a szociális ellátás, fiatalok megtartása, közösségfejlesztés, helyi gazdaságfejlesztés, falukép kialakítása. Ezeken felül törekedtek innovatív megoldások bemutatására is, mint a megújuló energiák, alternatív környezeti technológiák alkalmazása.

Elkészült egy bővíthető Falukönyv, mely a program során megismert ötleteket és mintaprojektet, valamint az ötletgazda elérhetőségét is tartalmazza. A kiadvány 500 példányban jelent meg magyar és német nyelven, összesen 20 zalai és 10 burgenlandi mintaprojektet tartalmaz. A tanulmányutak során az osztrák partner jelentős szerepet játszott az előkészítésben, előadók felkérésében, valamint a tényleges mintaprojekt felkutatásában.

Mivel a projekt nagyon sikeres volt, az egyesület a program továbbélése és kibővítése érdekében pályázatot nyújtott be a 2002-es Magyarország-Szlovénia Közös Kisprojekt Alaphoz. A pályázat benyújtása az EU-s csatlakozást követően történt, így a projekt címe a következőképpen módosult: „Vidékfejlesztés és falumegújítás – határok nélkül”. A projekt szintén négy fő részből állt össze: 10 alkalommal képzés, tanulmányút, konferencia és Falukönyv.

A tematikus képzés 2004. decemberétől 2005. júniusig zajlott, mely a már megvalósult osztrák-magyar projekthez hasonlóan több elemmel kötődött a vidékfejlesztéshez, a helyi összefogás erősítéséhez.

A projektek legfontosabb adatai

	Magyarország - Ausztria Kisprojekt Alap 2000 HU001503-21	Magyarország – Szlovénia Közös Kisprojekt Alap 2002 HU2002/000-317-02-18
Pályázat beadása	2002	2003
A projekt időtartama	12 hónap	12 hónap
A képzések lebonyolítása	2003 nyara	2004 dec. – 2005. jún.
Elnyert támogatás	50.024 €	48.675 €
Önerő nagysága	10 %	10 %
Partnerek	FrauenManagement Nikitsch	Drustvo Zitek
Résztvevők száma	képzés: 89 fő tanulmányút: 30 fő konferencia: 145 fő	képzés: 350 fő tanulmányút: 32 fő konferencia: 70 fő

Partnerség, határ menti kapcsolatok

A programok során a partnerség szerepe kiemelkedő fontossággal bírt. Az egyesület szoros kapcsolatban áll a partnerszervezetekkel, mivel a kitűzött célok az osztrák és szlovén partnerek együttműködése nélkül nem valósulhatnának meg. Továbbá az egyesületnek a folyamatos pályázási „kényszer” megköveteli a hosszú távú, kooperáción alapuló partneri kapcsolatokat. (Az osztrák partnerrel már 2001 óta jó az együttműködés, az egyesület már

részt vett partnerszervezetként az osztrák fél projektjében is. A szlovén partnerrel most először kerültek partneri kapcsolatba, mely a projekt során nagyon jól működött.)

A Phare projektekben az osztrák és szlovén felek részt vettek a tanulmányutak szervezésében, az előadók felkérésében, és a megfelelő mintaprojektek kigyűjtésében, melyek végül a Falukönyvben is szerepet kaptak.

Jövőbeli projektek

A megye földrajzi fekvéséből adódóan felmerült az elképzelés, hogy a horvátországi szomszédos települések „Best Practice” projektjeit is összegyűjtsék. Így készülnek a Horvátország-Magyarország Interreg pályázat benyújtására, de még nem sikerült megtalálni a megfelelő partnert, akivel hosszabb távú együttműködésben gondolkodhatnak. Az egyesület azonban még nem ismeri a megye településeinek, civil szervezeteinek horvát kapcsolatait, az eddigi tapasztalatok alapján a lehetséges horvát civil szereplők nem elég nyitottak a közreműködésre.

Területfejlesztő hatások

A projekt legfontosabb eredménye, hogy a megye igen súlyos nehézségekkel küszködő kistépülései, annak vezetői megismerték egymást. A képzés és a tanulmányutak során olyan kapcsolatok, hálózatok alakultak ki, melyek további új projektekhez vezettek.

A megismert 40 megyei, 10 Burgenlandi és 10 Muraközi „Best Practice” jó például szolgálhat a többi településnek az új ötletek átültetéséhez, továbbfejlesztéséhez. A képzés és a konferencia révén a térségi szereplők olyan új információkhoz juthattak, melyeket sikeresen alkalmazhattak a további projektek megvalósításakor (pl. a szlovén projekt végén rendezett konferencián LEADER pályázati lehetőségről, többcélú társulások megalakulásáról és a II. Nemzeti Fejlesztési Terv kistépülések számára nyújtandó lehetőségeiről hallhattak a résztvevők).

Megvalósítás során felmerült problémák

Mivel a projektek megvalósításában, lebonyolításában a külföldi partnerszervezeteknek jelentős feladat jutott, nehézséget jelentett – különösen a szlovén pályázatnál - az idegen nyelv.

Ennél komolyabb problémát jelentett azonban a pénzügyi elszámolás. Az osztrák projekt 2002-2003 között valósult meg, az akkori Phare szabályoknak megfelelően a projekt teljes időtartama alatt havonta változó árfolyammal kellett eljárni, mely kb. fél millió forintos árfolyamvesztést jelentett az egyesület számára.

Említésre méltó továbbá a közbeszerzés okozta nehézségek, mely az első esetben a PRAG szabályok szerint zajlott, míg a második esetben a közbeszerzési törvény szerint kellett eljárni. Ezáltal a felelősség az egyesületet terheli, míg korábban az alól a Váti Kth. Felügyeletének köszönhetően mentesültek.